

Dat Bijlage C. Beantwoording vragen rapporteurs blok Nabestaandenpensioen

Kern

In deze bijlage vindt u in het kader van de artikelsgewijze behandeling van het wetsvoorstel toekomst pensioenen (Wtp) de beantwoording van de vragen over de artikelen betreffende het nabestaandenpensioen in het nieuwe pensioenstelsel. Het betreft onderstaande artikelen. De aanvullende vragen van het lid Omtzigt en de PVV zijn toegevoegd bij de andere antwoorden waar mogelijk. De overige antwoorden zijn onderaan afzonderlijk beantwoord.

Artikel-nummers	Subthema
1	Definitie van 'partner'
2	Nadere bepaling gezamenlijke huishouding
16	Nadere eisen nabestaandenpensioen
55	Nabestaandenpensioendekking tijdens ww en uitloopdekking
61	Keuzerecht uitrui ouderdomspensioen in partnerpensioen op Opbouwbasis
61a	Keuzerecht uitrui ouderdomspensioen in partnerpensioen op Risicobasis
220g	Overgangsrecht nabestaandenpensioen

Artikel 1 - Definitie van 'partner'

Geen vragen

Artikel 2a - Nadere bepaling gezamenlijke huishouding

1. In artikel 2a wordt invulling gegeven aan het begrip gezamenlijke huishouding. Kan de regering nader toelichten hoe deze bepalingen werken wanneer de ongehuwde partner van de nabestaande in het buitenland verblijft, en daardoor bijvoorbeeld geen sprake is geweest van inschrijving op hetzelfde adres gedurende zes maanden?

Antwoord 1

Wanneer bij leven van de samenwonende deelnemer geen gezamenlijke partnerverklaring is ingevuld, biedt dit wetsvoorstel de mogelijkheid om na overlijden van de deelnemer een eenzijdige partnerverklaring te hanteren. Het is in dat geval aan de achterblijvende partner om aan te tonen dat er sprake was van een gezamenlijke huishouding waarbij sprake was van zorg voor elkaar. Eén van de eisen bij de eenzijdige partnerverklaring is dat er sprake is van een samenwoning op één adres in een periode van minimaal zes maanden voorafgaand aan het overlijden van de deelnemer. Deze eis is gesteld om misbruik te voorkomen en ook om uitdrukking te geven aan de bestendigheid van de relatie die de nabestaande had met de inmiddels overleden deelnemer. Deze eis ontbreekt bij de tweezijdige partnerverklaring aangezien in dat geval de deelnemer zelf kan bevestigen dat er sprake is van samenwonen op hetzelfde adres en zorg voor elkaar dragen. De nabestaande die gebruik wil maken van de eenzijdige partnerverklaring die niet kan aantonen dat er sprake was van samenwoning op hetzelfde adres gedurende de periode van zes maanden voorafgaand aan het overlijden van de deelnemer, zal niet als partner kunnen worden aangemerkt door de pensioenuitvoerder.

2. In artikel 2a wordt een onderscheid gemaakt tussen een bepaald en een onbepaald partnerpensioen. In de praktijk wordt bij vrijwillige dekkingen ook vaak gewerkt met het onbepaalde partnersysteem, met opt-out of opt-in. Blijven vrijwillige risicodekkingen op basis van het onbepaalde partnersysteem mogelijk blijven met zowel opt-out als opt-in?

Antwoord 2

In artikel 2a wordt slechts geregeld wie aangemerkt wordt als partner in het kader van bepaald en onbepaalde partnerpensioen. Dat heeft an sich geen invloed op welke type regeling aangeboden mag worden, vrijwillig dan wel verplicht. Met het wetsvoorstel wordt wel de vrijwillige voortzetting mogelijk gemaakt. Dat gaat om het voortzetten van de regeling die reeds gold voor de deelnemer toen hij zijn dienstbetrekking beëindigde of dat nu een bepaald partnerpensioen is of een onbepaald partnerpensioen. Het gaat dan per definitie om een opt-in. De deelnemer bepaalt immers zelf of hij wil deelnemen. Op basis van het huidige wetsvoorstel is een opt-out bij de vrijwillige voortzetting niet mogelijk. In het WGO hebben een aantal partijen gepleit voor een omdraaiing van de default waarbij, nadat de gewezen deelnemer de keuze heeft gemaakt gebruik te maken van de vrijwillige voortzetting, deze vrijwillige voortzetting doorloopt tenzij de gewezen deelnemer ervoor kiest te willen stoppen (opt-out). Ook hier gaat het dan om een wettelijk voorschrift. Welke keuze uiteindelijk ook wordt gemaakt, opt-in of opt-out, vanuit het idee van uniformiteit is het raadzaam hier eenduidig in te zijn.

3. Door de werking van artikel 2a lid 3 sub b, en specifiek de zinsnede 'of, indien relevant, op enig moment voor het overlijden', kan er ook na scheiding recht ontstaan op partnerpensioen. Hierdoor kan het voorkomen dat, indien een (gewezen) deelnemer overlijdt en de partner een partnerpensioen ontvangt, er na verloop van tijd een ex-partner een claim neerlegt met een aanspraak op een partnerpensioen. Klopt het dat dit ook gevolgen, namelijk een verlaging, heeft voor het partnerpensioen van eerstgenoemde partner? En kan hierdoor ook een stapeling van partnerpensioenen ontstaan? Welke mogelijkheden zijn overwogen om negatieve gevolgen te verkleinen?

Antwoord 3

Het is van belang dat alle rechthebbenden, zowel de partner als de ex-partner, dat deel van het partnerpensioen krijgen waar zij recht op hebben. Indien een ex-partner recht heeft op een deel van het opgebouwde partnerpensioen, maar zich later meldt, betekent dit dat een andere partner

wellicht een lager partnerpensioen zal krijgen. Feitelijk heeft de huidige partner een te hoog partnerpensioen, dat op dat moment gecorrigeerd wordt. Een dergelijke correctie leidt tot een lager partnerpensioen voor de laatstgenoemde partner. Deze partner was wellicht inmiddels gewend geraakt aan het hogere partnerpensioen. Dat deze dan verlaagd moet worden is vervelend, maar het belang van de ex-partner die ook recht heeft op een deel van het partnerpensioen weegt hier zwaarder. Goede voorlichting kan helpen om ex-partners ervan op de hoogte te stellen dat zij mogelijk recht hebben op een deel van het partnerpensioen, dit bevordert dat zij zich sneller na het overlijden van de deelnemer zullen melden en voorkomt dat zij op een later moment alsnog hun recht opeisen met gevolgen voor het partnerpensioen van de huidige/laatste partner. Het is overigens niet duidelijk waarom dit zou moeten leiden tot een ongewenste stapeling van partnerpensioenen. Wanneer een persoon meerdere partners in zijn/haar leven heeft gehad moet deze persoon aanspraak kunnen maken op het deel van het partnerpensioen waar deze persoon recht op heeft. Dat is geen ongewenste stapeling.

4. Met artikel 2a lid 7 is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld kunnen worden met betrekking tot dit artikel. Kan de regering aangeven wat voor nadere regels gesteld zullen worden en waar deze inhoudelijk betrekking op zullen hebben?

Antwoord 4

De partnerdefinitie die in de Wet toekomst pensioenen wordt geïntroduceerd is nieuw, pensioenuitvoerders zullen deze nieuwe definitie in de praktijk moeten brengen. Het is niet uit te sluiten dat pensioenuitvoerders tegen situaties aanlopen die vragen om nadere verduidelijking van de partnerdefinitie vanuit de wetgever. Om die reden is met dit artikel de mogelijkheid gecreëerd om bij lagere regelgeving nadere regels te stellen.

In het ontwerpbesluit toekomst pensioenen is reeds gebruik gemaakt van deze mogelijkheid door te bepalen dat wanneer een partnerverklaring wordt ingetrokken door één of beide partners de pensioenuitvoerder beide partners hierover informeert.

Artikel 16 - Nadere eisen nabestaandenpensioen

5. De dekking van het nabestaandenpensioen bij overlijden voor of na pensioendatum verschilt. Het nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioendatum is gedekt op risicobasis en diensttijdafhankelijk; het nabestaandenpensioen bij overlijden na pensioendatum is gedekt op opbouwbasis en daarmee diensttijdafhankelijk. Kan de regering cijfers beschikbaar stellen, bijvoorbeeld over een periode van 15 of 20 jaar, van het aantal uitgekeerde nabestaandenpensioenuitkeringen die aangevangen zijn bij overlijden voor pensioendatum van de (gewezen) deelnemer en het aantal nabestaandenpensioenuitkeringen die zijn aangevangen bij overlijden na pensioendatum van de (gewezen) deelnemer, zo mogelijk ook onderscheiden naar geslacht en leeftijd(cohort)?

Antwoord 5

Deze cijfers heb ik niet beschikbaar. Voor dit inzicht is het nodig om op individueel niveau een koppeling te maken tussen personen die in de afgelopen 15 of 20 jaar deelnamen in een pensioenregeling met een nabestaandenpensioen-dekking en zijn overleden voor of na de pensioendatum. Die koppeling is op individueel niveau niet te maken.

Algemene cijfers over de leeftijd waarop personen overlijden zijn wel beschikbaar via het CBS, maar niet duidelijk is of deze mensen ook deelnamen in een pensioenregeling. Uit de algemene cijfers kan in ieder geval geconcludeerd worden dat de overgrote meerderheid van de mannen en vrouwen overlijdt na de pensioengerechtigde leeftijd:

Leeftijd	Mannen	Vrouwen
0 jaar	360	288
1 tot 10 jaar	74	59
10 tot 20 jaar	170	112
20 tot 30 jaar	443	229
30 tot 40 jaar	738	453
40 tot 50 jaar	1698	1198
50 tot 60 jaar	5053	3518
60 tot 70 jaar	11803	8302
70 tot 80 jaar	23890	16983
80 tot 90 jaar	29314	30561
90 jaar of ouder	10774	22658

Bron: [Sterfte \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl) (2020)

6. Een mogelijkheid om de nabestaandenpensioenuitkering beter aan te laten sluiten op de inkomenspositie van de nabestaande is de mogelijkheid om een onderscheid te maken tussen de periode voor de pensioenleeftijd van de nabestaande en de periode na pensioenleeftijd van de nabestaande, zodat rekening gehouden kan worden met het ontvangen van algemene ouderdomswet (AOW). Op pagina 356 van de memorie van toelichting wordt hierover ook gesproken. Deze mogelijkheid is echter niet opgenomen in artikel 16. Hoe is deze mogelijkheid wetstechnisch geregeld?

Antwoord 6

Artikel 16 van de Pensioenwet moet in samenhang gelezen worden met artikel 18a en 18b van de Wet op de loonbelasting 1964. In artikel 18a is opgenomen dat de premie voor een partnerpensioen bij overlijden op of na de pensioendatum is gebaseerd op de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is in lid 2 gedefinieerd als pensioengevend loon minus de franchise. Hieruit volgt dat er in de opbouw van het partnerpensioen ten behoeve van overlijden op of na de pensioendatum rekening wordt gehouden met het feit dat er een AOW-uitkering verstrekt zal worden, naast de partnerpensioenuitkering die na het overlijden van de deelnemer zal worden verstrekt.

Artikel 18b geeft de fiscale voorschriften voor de verzekering van een partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum. Dit partnerpensioen wordt gebaseerd op het laatstgenoten pensioengevend loon. In de dekking van het partnerpensioen voor pensioendatum wordt de franchise dus buiten beschouwing gelaten.

Het is niet nodig om hier in de Pensioenwet nadere regels over te stellen.

7. Uit artikel 16 in combinatie met artikel 18b van de Wet op de loonbelasting 1964 volgt dat het nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioendatum gebaseerd is op het laatstgenoten pensioengevend loon, waarbij geen rekening wordt gehouden met de franchise, ook niet na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd door de nabestaande. Zorgt het niet meerekenen van de franchise na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd door de nabestaande niet voor een onnodige druk op de betaalbaarheid van het nabestaandenpensioen, mogelijk ten koste van de hoogte van de dekking van het nabestaandenpensioen? Kan de regering hier haar overwegingen delen?

Antwoord 7

Het partnerpensioen (zowel voor als na pensioendatum) moet gezien worden als een vervanging van het wegvallende inkomen. Bij overlijden voor de pensioendatum valt het loon van de deelnemer weg. Het partnerpensioen dat op dat moment tot uitkering komt is een percentage van dat wegvallende inkomen. Dit inkomen valt weg, ongeacht de situatie of een achterblijvende partner zelf al wel of niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt. In de premiestelling wordt er rekening mee gehouden dat de partnerpensioenuitkering bij overlijden voor pensioendatum zonder

franchise is en levenslang uitgekeerd zal worden. De gemiddelde leeftijd van de nabestaande en daarmee de gemiddeld verwachte uitkeringsduur is ook relevant voor het vaststellen van de hoogte premie.

8. Er kunnen grote verschillen voorkomen in de hoogte van het nabestaandenpensioen bij overlijden voor of na pensioendatum. De reden hiervoor is dat het nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioendatum is gebaseerd op risicobasis en bij overlijden na pensioendatum op opbouwbasis. Indien een (gewezen) deelnemer een week voor pensioendatum overlijdt, kan de hoogte van het nabestaandenpensioen daardoor aanzienlijk verschillen van de hoogte indien de (gewezen) deelnemer een week na pensioendatum overlijdt. Een oplossing hiervoor kan zijn om in de periode voor pensioendatum het nabestaandenpensioen stapsgewijs te baseren op het nabestaandenpensioen dat verstrekt zou zijn bij overlijden na pensioendatum. Bijvoorbeeld door vier jaar voor pensioendatum de hoogte vast te stellen op 80% risicobasis en 20% opgebouwd pensioen tot er op pensioendatum sprake is van 100% opgebouwd pensioen. Kan de regering reflecteren op deze oplossing? Is de regering het eens dat hiermee lastig uitlegbare situaties voorkomen kunnen worden? Kan de regering ingaan op de uitvoering voor dit voorstel? Wat is de mening van de pensioenfondsen over de uitvoerbaarheid en wenselijkheid van dit voorstel? En hoe ziet de regering de afweging tussen enerzijds de uitvoering en anderzijds de voordelen voor nabestaanden? En kan de regering ten slotte aangeven welke oplossingen voor dit probleem in het wetstraject zijn overwogen?

Antwoord 8

In het genoemde voorstel wordt de hoogte van de dekking in de laatste vier jaar voor pensionering in stappen verlaagd naar het niveau van het partnerpensioen na pensioendatum. Deze variant zal er inderdaad voor zorgen dat er een kleiner verschil is tussen het partnerpensioen voor en na pensioendatum. Daarbij is wel van belang op te merken dat dit alleen gaat over het verkleinen van het verschil tussen verschillende nabestaanden. Voor een individuele nabestaande maakt het geen verschil, aangezien het moment van overlijden van de deelnemer bepaalt welk recht ontstaat. De in de vraag geschetste variant heeft een aantal consequenties, die ook weer andere dilemma's met zich meebrengen:

- i. De koppeling aan het arbeidsinkomen wordt deels losgelaten, waardoor de hoogte van het partnerpensioen wordt verlaagd in de vier jaar voor pensioendatum. Aannemelijk is namelijk dat de dekking van het partnerpensioen na pensioendatum lager zal zijn vanwege het gebruik van de franchise. Aangezien ook in de vier jaar voor pensioendatum het partnerpensioen bedoeld is om het arbeidsinkomen dat wegvalt te compenseren, is lastig te beargumenteren waarom in de vier jaar voor pensioendatum er minder dekking noodzakelijk is. Indien niet objectief gerechtvaardigd kan worden waarom dit onderscheid wordt gemaakt, kan het leiden tot leeftijdsdiscriminatie. Daarnaast wordt de hoogte van de dekking ook minder transparant voor deelnemers aangezien die afhankelijk is van het opgebouwd partnerpensioen.
- ii. De dekking in de vier jaar voor pensioendatum kan erg laag uitpakken. In deze variant wordt namelijk de 100% gebaseerd op het aanwezige partnerpensioen na pensioendatum. Dat opgebouwd partnerpensioen kan erg laag zijn, bijvoorbeeld wanneer de deelnemer kort daarvoor een nieuwe baan heeft gekregen of wanneer de deelnemer lang als zelfstandige werkte. De afbouw van de dekking van het partnerpensioen in die vier jaar is dan erg steil. En heeft dus negatieve consequenties voor de partner ten opzichte van het in de Wet toekomst pensioenen voorgestelde systeem voor partnerpensioen.
- iii. Het stelsel wordt complexer in de uitvoering en is lastiger uit te leggen aan de deelnemer en zijn/haar partner. Immers in deze variant is er voor pensioendatum een risicodekking op basis van een percentage van het pensioengevend loon. In de vier jaar voor de pensioendatum een risicogedekt pensioen waarvan de hoogte afhankelijk is van de bestaande risicodekking en het opgebouwd partnerpensioen na pensioendatum en na pensioendatum is er recht op een kapitaalgedekt partnerpensioen. In het huidige wetsvoorstel staan er twee systemen naast elkaar, met dit voorstel zouden dit er de facto drie worden.

Het geheel overziend is er geen voordeel voor de nabestaande in deze variant, aangezien het een minder transparant stelsel oplevert, waarvan de dekking in de vier jaar voor pensioenering lager is dan met het huidige wetsvoorstel wordt geboden.

In het wetstraject is steeds het uitgangspunt van belang geweest dat nabestaanden een uitkering krijgen die past bij het inkomen dat weggevallen is. Bij overlijden voor pensioendatum is dat het arbeidsinkomen en na pensioendatum is dat het pensioeninkomen. Dit leidt er inderdaad toe dat er een verschil kan zijn tussen een partnerpensioen voor en na pensioendatum. Dat verschil is echter niet op te lossen, zonder te tornen aan de eerder genoemde uitgangspunten. Daarnaast is het verschil in uitkering een situatie die speelt tussen verschillende nabestaanden. Een individuele nabestaande wordt er niet door geraakt, deze krijgt steeds een partnerpensioen dat past bij de dan geldende situatie. Het verschil is daarom uitlegbaar.

9. Dit artikel stelt nadere eisen aan het nabestaandenpensioen. Zo bepaalt lid 1 sub b dat een nabestaandenpensioen bij overlijden op of na pensioendatum een nabestaandenpensioen op opbouwbasis betreft. Klopt het dat dit alleen geldt voor het partnerpensioen? Hoe ziet de financiering bij het wezenpensioen eruit bij overlijden op of na pensioendatum? Klopt het dat dit altijd op risicobasis is, zoals dat ook in artikel 18c lid 3 Wet op de loonbelasting 1964 bepaald is? Hoe kijkt de regering aan tegen het voorstel om de financiering van het wezenpensioen bij overlijden op of na de pensioendatum uniform te regelen in de Pensioenwet en de Wet op de loonbelasting 1964?

Antwoord 9

In artikel 16, eerste lid, sub b, van de Pensioenwet is bepaald dat een partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum een partnerpensioen betreft op opbouwbasis. Het klopt dat dit alleen ziet op het partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum. Voor het wezenpensioen en de financiering daarvan geldt dat dit wordt verzekerd op risicobasis. Wel is het mogelijk om met het opgebouwde pensioenkapitaal ten behoeve van een ouderdompensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum een wezenpensioen te verzekeren. Dit is mogelijk op grond van het voorgestelde artikel III, onderdeel E, van de Wet toekomst pensioenen (artikel 18d, vijfde lid, Wet op de loonbelasting 1964). Ook de Pensioenwet staat hier niet aan in de weg. Het regering ziet geen aanleiding om dit aan te passen.

10. In artikel 16 lid 1 sub d wordt een leeftijdsgrens voor het wezenpensioen gesteld. Hoe beziet de regering de mogelijkheid om de leeftijd in de toekomst te kunnen aanpassen in het licht van demografische ontwikkelingen?

Antwoord 10

Het wezenpensioen heeft tot doel financiële bescherming te bieden aan kinderen die een of beide ouders hebben verloren. Het wezenpensioen kan hen een extra financiële steun geven bijvoorbeeld tijdens hun studie. De meerderheid van de jongeren heeft op de leeftijd van 25 jaar een studie afgerond waardoor zij geacht worden financieel zelfstandig te zijn. De regering ziet voornamelijk geen reden om de mogelijkheid open te houden om de leeftijd aan te passen wanneer demografische ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

11. Hoe wordt omgegaan met lopende uitkeringen in het wezenpensioen met een hogere maximale leeftijd? Worden die geëerbiedigd of moeten die actuariael herrekend gaan worden op een andere einddatum?

Antwoord 11

In artikel 220g van de Pensioenwet (Overgangsrecht nabestaandenpensioen) is in het vijfde lid een overgangsregeling voor wezenpensioen opgenomen. Op grond van artikel 16, eerste lid, onderdeel d, van de Pensioenwet zal het wezenpensioen steeds een maximale leeftijd van 25 jaar kennen en zijn er ook geen verdere voorwaarden zoals het volgen van scholing. Bij wezenpensioen dat is ingegaan voor het overgangstijdstip kan sprake zijn van een hogere of lagere eindleeftijd of van een wezenpensioen dat vanaf een bepaalde leeftijd alleen wordt uitgekeerd indien scholing wordt gevolgd. Door in het vijfde lid te regelen dat artikel 16, eerste lid, onderdeel d, van de Pensioenwet

niet van toepassing is bij een wezenpensioen dat is ingegaan voor het overgangstijdstip zullen deze wezenpensioenen ongewijzigd blijven.

12. Is daadwerkelijk beoogd dat het wezenpensioen in alle gevallen tot 25 jaar wordt uitgekeerd? Of wordt bedoeld tot maximaal 25 jaar?

Antwoord 12

De regering heeft beoogd dat het wezenpensioen uitgekeerd wordt *tot* het kind de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt. Dit volgt zowel uit artikel 16, eerste lid, onderdeel d, dat bepaalt dat een wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het kind 25 jaar wordt als uit artikel 18, eerste lid, onderdeel c, van de Wet op de Loonbelasting 1964 waarin wordt bepaald dat wezenpensioen een inkomensvoorziening is voor kinderen die de leeftijd van 25 jaar nog niet hebben bereikt.

13. Blijft de restitutiemogelijkheid gehandhaafd?

Antwoord 13 (en antwoord op vraag van de PVV)

Nee, in het nieuwe pensioenstelsel is de restitutiemogelijkheid bij partnerpensioen niet meer mogelijk. Zoals ook in de nota naar aanleiding van het verslag reeds toegelicht, heeft de regering ervoor gekozen om het risico op overlijden voor pensioendatum enkel nog mogelijk te maken op risicobasis. Het toestaan van een bepaalde vorm van restitutie betekent feitelijk dat er ook een kapitaalgedekt partnerpensioen wordt toegestaan ter dekking van het overlijden voor pensioendatum. Vanuit het oogpunt van uniformering van het partnerpensioen acht de regering dat niet wenselijk. Daarnaast is de regering van mening dat een vorm van restitutie tot schijnzekerheid kan leiden bij de deelnemer en de partner, op voorhand is immers niet te voorspellen hoe hoog het aan te kopen partnerpensioen is. Het voorstel zoals in de Wet toekomst pensioenen opgenomen biedt deze voorspelbaarheid bij deelnemers en hun nabestaanden wel.

Artikel 55 - Nabestaandenpensioendekking tijdens WW en uitlooptekking

14. Indien er na de verplichte uitlooperperiode van drie maanden geen voortgezette dekking overeengekomen is, komen de opgebouwde premies voor het nabestaandenpensioen toe aan het collectief. Indien dit, ook zonder voortgezette dekking, toekomt aan de nabestaanden, kunnen nabestaandenpensioenregelingen duurder worden. Kan de regering nader toelichten wat de precieze gevolgen zijn indien de opgebouwde pensioenpot voor het nabestaandenpensioen wel toekomt aan de nabestaande? Welke gevolgen heeft dat voor bijvoorbeeld premies? Heeft de regering inzichtelijk wat dat precies betekent voor het aanbod?

Antwoord 14

In de beantwoording gaat de regering ervanuit dat de vragenstellers bedoelen dat niet de opgebouwde premies, maar het opgebouwde pensioenkapitaal voor het nabestaandenpensioen ter dekking van het overlijden *na* pensioendatum toekomt aan de nabestaanden in plaats van aan het collectief, ook bij overlijden van de gewezen deelnemer *vóór* pensioendatum. In een collectief en solidair systeem, zoals een pensioenfonds, wordt in de premiestelling voor nabestaandenpensioen (maar ook in de totale premiestelling) rekening gehouden met het feit dat niet alle (gewezen) deelnemers de pensioendatum bereiken. Het gespaarde pensioenvermogen komt dus niet voor alle (gewezen) deelnemers tot uitkering. Het pensioenvermogen valt immers toe aan het collectief, ten bate van de deelnemers in dit collectief. Deze vrijval betekent gemiddeld genomen dat de premie lager vastgesteld kan worden. Welke exacte gevolgen dit heeft voor de premiestelling is echter op voorhand niet aan te geven, aangezien dit samenhangt met de samenstelling en karakteristieken van het deelnemersbestand en de keuzes die sociale partners maken voor het nabestaandenpensioen.

15. Kan de regering inzicht geven in de verwachtingen van het aantal keer dat opgebouwde nabestaandenpensioenkapitaal aan de nabestaanden zouden toevallen, indien er wel voor gekozen wordt om de opgebouwde pensioenpot, ook zonder voortgezette dekking, toe te laten vallen aan de nabestaande?

Antwoord 15

Het is niet mogelijk om dit inzicht te geven. Dit is immers afhankelijk van het aantal gewezen deelnemers in een pensioenregeling die voor de pensioendatum komen te overlijden. Er zijn enkel algemene sterftcijfers beschikbaar en niet per pensioenuitvoerder. Voor de algemene cijfers verwijst de regering naar de tabel bij antwoord 5.

16. Indien iemand, na de verplichte uitlooperperiode, zonder dekking voor het nabestaandenpensioen overlijdt, vervalt het eerder opgebouwde nabestaandenpensioen voor de uitkering bij overlijden na pensioendatum. Is het mogelijk (een deel van) dit opgebouwde nabestaandenpensioen terug te laten vloeien aan de nabestaande in de vorm van een nabestaandenpensioen? Klopt het dat dit schrijnende situaties waarin (gewezen) deelnemers onbewust niet voor voortgezette risicodekking gekozen hebben, kan voorkomen? Kan de regering reflecteren op deze oplossing?

Antwoord 16

Zoals ook aangegeven bij het antwoord op vraag 14 is het niet mogelijk om dit deel van het opgebouwde nabestaandenpensioen terug te laten vloeien aan de nabestaanden omdat hier in de premiestelling geen rekening mee is gehouden.

Voor de volledigheid merk ik op dat het partnerpensioen dat vóór de transitie is opgebouwd, beschermd wordt via het overgangsrecht waardoor bij overlijden voor pensioendatum dit opgebouwde partnerpensioen wel tot uitkering komt voor de partner die voor de transitie ook begunstigde was voor dit opgebouwde partnerpensioen.

17. In artikel 55 lid 4 wordt geregeld dat voor gewezen deelnemers met recht op een uitkering op grond van de Werkloosheidswet, de risicodekking wordt voortgezet waarbij voor de hoogte van de dekking rekening wordt gehouden met de omvang van de werkloosheid. Kan de regering een voorbeeld geven van het effect van de omvang van de werkloosheid?

Antwoord 17

In de voortzetting van de risicodekking bij werkloosheid wordt in de hoogte van de dekking inderdaad rekening gehouden met de omvang van de werkloosheid. Concreet betekent dit dat bij een deelnemer die gedeeltelijk werkloos is geworden, de dekking gebaseerd is op dat deel. Voor het deel dat de deelnemer is blijven werken loopt de dekking immers door en is van een voortzetting van de risicodekking geen sprake.

Artikel 61 - Keuzerecht uitruil ouderdomspensioen in partnerpensioen op opbouwbasis

18. Met artikel 61 wordt geregeld dat er een uitruil kan plaatsvinden van ouderdomspensioen naar partnerpensioen op opbouwbasis. In artikel 61 lid 1 staat dat de deelnemer met ingang van de datum waarop het ouderdomspensioen ingaat of kan ingaan het recht om te kiezen voor de uitruil. Is dit een eenmalig recht bij ingang van pensioen en vervalt dit recht of behoudt de deelnemer dit recht?

Antwoord 18

De uitruil van ouderdomspensioen naar partnerpensioen op opbouwbasis kan alleen plaatsvinden bij ingang van het pensioen, het is niet mogelijk om de uitruil nog te doen wanneer het ouderdomspensioen al tot uitkering is gekomen. De mogelijkheid om de uitruil bij beëindiging van de deelneming te laten plaatsvinden is komen te vervallen. Dit sluit aan bij het feit dat de uitruil specifiek is bedoeld voor het partnerpensioen op opbouwbasis oftewel het partnerpensioen dat is bedoeld voor overlijden op of na de pensioendatum.

19. In de memorie van toelichting staat aangegeven (pagina 166 incl. voetnoot 240) dat onderzoek wordt verricht naar meer mogelijkheden voor maatwerk. Aan wat voor soort mogelijkheden voor maatwerk wordt gedacht? Wanneer worden de resultaten van dit onderzoek verwacht? Is er voldoende ruimte in de wet gecreëerd om deze mogelijkheden voor maatwerk in lagere regelgeving vorm te geven?

Antwoord 19

Het onderzoek waarop wordt gedoeld bestaat uit twee delen. In eerste instantie is er een onderzoek uitgevoerd naar de wenselijkheid van maatwerk in het nabestaandenpensioen. Dit onderzoek is gedeeld met de Tweede Kamer bij brief van 4 oktober 2021. In de kabinetsbrief is aangegeven dat de uitkomsten van het onderzoek voldoende aanleiding geven om keuzemogelijkheden voor het partnerpensioen verder te verkennen. Deze verkenning is vervolgens samen met sociale partners en pensioenuitvoerders opgepakt. Dit heeft erin geresulteerd dat voorgesteld wordt om een bedrag ineens van maximaal 10% van het partnerpensioen te introduceren in het nabestaandenpensioen. In samenspraak met sociale partners en pensioenuitvoerders, zal ik deze keuzemogelijkheid ten behoeve van een zorgvuldige uitwerking in een apart wetsvoorstel opnemen. Naar verwachting zal dit wetsvoorstel na de zomer van 2023 voor internetconsultatie gereed zal zijn. Dat is dus wat later dan in de nota naar aanleiding van het verslag was gemeld, waar nog werd uitgegaan van eind dit jaar.

Artikel 61a - Keuzerecht uitruil ouderdomspensioen in partnerpensioen op risicobasis

20. Na de verplichte uitlooperperiode kunnen (gewezen) deelnemers de keuze maken om de dekking voort te zetten. Indien er geen expliciete keuze wordt gemaakt, wordt geacht dat (gewezen) deelnemers geen voortgezette dekking wensen. Het is aan pensioenfondsen om (gewezen) deelnemers deze keuze te laten maken en om hiervoor keuzebegeleiding aan te bieden. Kan de regering precies toelichten hoe deze keuzebegeleiding eruitziet? En kan de regering tevens precies uiteenzetten hoe het proces rond het maken van de keuze eruitziet? Hoe worden (gewezen) deelnemers hierover geïnformeerd?

Antwoord 20

Pensioenuitvoerders zullen de deelnemer in ieder geval bij einde dienstverband informeren over de mogelijkheid om de risicodekking vrijwillig voort te zetten. De regering schrijft niet voor hoe deze informatieverstrekking en keuzebegeleiding er exact uit moet komen te zien. Wel omvat de norm keuzebegeleiding een adequate begeleiding van deelnemers en een ingerichte keuzeomgeving, zodat deelnemers een passende keuze kunnen maken. De regering acht het voorts belangrijk dat de informatie die verstrekt wordt aansluit bij de kenmerken van de deelnemers. Daarnaast dient de te verstrekken informatie te voldoen aan de wettelijke eisen dat informatie correct, duidelijk en evenwichtig is als ook dat die informatie tijdig wordt verstrekt. Ook geldt dat de pensioenuitvoerder bevordert dat de informatie de deelnemer aanzet tot relevante actie. Wettelijk is overigens wel vastgelegd dat de pensioenuitvoerder de gewezen deelnemer jaarlijks over de gevolgen van voortzetting van de uitruil informeert. Daarbij zal dan duidelijk worden hoeveel pensioenkapitaal nodig is voor verdere voortzetting (en hoeveel dan resteert). De gewezen deelnemer kan dan besluiten met verdere uitruil te stoppen. De gewezen deelnemer zal hoe dan ook jaarlijks een actieve keuze moeten maken over voortzetting van de uitruil.

21. In artikel 61a lid 2 sub b wordt gesproken over een maximale duur voor de vrijwillige voortzetting. Deze voortzetting kan plaatsvinden op basis van verschillende artikelen, zoals artikelen 54, 55 en 61a. Klopt het dat in het genoemde tweede lid wordt verwezen naar de vrijwillige voortzetting van artikel 61a? Kan de regering de uitwerking van de verschillende artikelen toelichten, met name waar het gaat om verschillende reikwijdtes, zodat er geen misverstanden ontstaan?

Antwoord 21

De maximale duur waarover gesproken wordt in artikel 61a, tweede lid, sub b, heeft enkel betrekking op de maximale duur van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking van partnerpensioen door middel van uitruil. Vrijwillige voortzetting op grond van artikel 61a van de Pensioenwet is mogelijk na afloop van de standaard uitlooperperiode (artikel 55, vierde lid, sub b), dan wel na afloop van voortzetting van de risicodekking tijdens de WW-periode (artikel 55, vierde lid, sub a). Indien sociale partners dat wenselijk achten, kunnen zij een maximale duur van de vrijwillige voortzetting in de pensioenovereenkomst opnemen. Wanneer de maximale duur bereikt is, is vrijwillige voortzetting op grond van artikel 61a van de Pensioenwet niet meer mogelijk.

Artikel 55, vierde lid, sub b, regelt dat de risicodekking voor nabestaandenpensioen automatisch gedurende een periode van drie maanden wordt voortgezet na beëindiging van de deelneming. Ook

zal de risicodekking door de pensioenuitvoerder worden voortgezet, wanneer de deelnemer aansluitend aan het einde van het dienstverband een WW-uitkering ontvangt. In artikel 55, vierde lid, sub a, wordt namelijk geregeld dat de risicodekking voor nabestaandenpensioen wordt voortgezet door de pensioenuitvoerder gedurende de periode dat een deelnemer na beëindiging van de deelneming recht heeft op een uitkering op grond van de Werkloosheidswet of een werkloosheidsuitkering in zijn woonland en die uitkering ontvangt. Dat betekent een maximale voortzetting van de risicodekking van twee jaar.

Tenslotte kan een gewezen deelnemer na beëindiging van de deelneming er op grond van artikel 54 van de Pensioenwet voor kiezen om de *gehele* pensioenregeling vrijwillig voort te zetten gedurende een bepaalde periode vanaf de beëindiging van de dienstbetrekking, onder de voorwaarde dat de pensioenregeling voorziet in de mogelijkheid van vrijwillige voortzetting. Wanneer een gewezen deelnemer gebruik maakt van deze vrijwillige voorzettingmogelijkheid wordt dus zowel het ouderdomspensioen als het nabestaandenpensioen voortgezet. De benodigde premie hiervoor wordt door middel van een premienota betaald door de gewezen deelnemer en dus niet via een uitruil zoals beschreven in artikel 61a van de Pensioenwet.

22. In artikel 61a lid 2 sub b wordt gesproken over een maximale duur voor de vrijwillige voortzetting. Welke regels worden gesteld aan de maximale duur of is dit onderdeel van de afspraken gemaakt door sociale partners? In artikel 61a lid 2 sub c wordt de mogelijkheid geboden voor een maximale omvang van de uitruil. Kan de regering schetsen welke overwegingen er zijn voor het wel of niet stellen van een maximale omvang van de uitruil?

Artikel 22

De mogelijkheid om het partnerpensioen op risicobasis door middel van uitruil van ouderdomspensioen voort te zetten, wordt wettelijk niet in tijd begrensd. Op grond artikel 61a, tweede lid, onderdeel b, kunnen sociale partners afspraken maken om de duur van de voortzetting te beperken. Deze beperking moet in de pensioenovereenkomst worden vastgelegd, als de maximale duur bereikt is bestaat er geen recht (meer) op vrijwillige voortzetting. Naast een maximale duur voor de vrijwillige voortzetting kunnen sociale partners een maximum stellen aan de omvang van de uitruil (artikel 61a, tweede lid, sub c). Dat kan inhouden dat er wordt bepaald dat jaarlijks niet meer dan een bepaald percentage van het ouderdomspensioen kan worden uitgeruild of dat na uitruil een bepaald kapitaal voor ouderdomspensioen moet resteren. Wettelijk wordt de omvang van de uitruil overigens begrensd op de afkoopgrens. Het kan echter zijn dat sociale partners het wenselijk achten dat er een hoger pensioenkapitaal resteert na de uitruil. Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen op risicobasis leidt immers tot vermindering van het ouderdomspensioen.

Artikel 220g - Overgangsrecht nabestaandenpensioen

23. Hoe wordt gewaarborgd dat het opgebouwde bijzonder nabestaandenpensioen voor ex-echtgenoten ook na invaren beschikbaar blijft?

Antwoord 23 (en antwoord op vraag van de PVV)

Het overgangsrecht maakt geen onderscheid naar regulier partnerpensioen (voor de huidige partner van de deelnemer) of bijzonder partnerpensioen (voor de ex-partner van de deelnemer). Ex-partners die voor de transitie datum al gescheiden waren hebben op het moment van de transitie al een afgesplitst bijzonder partnerpensioen. Dit recht behouden zij na de transitie.

24. Is het mogelijk het kapitaal behorende bij de opgebouwde aanspraak op partnerpensioen te splitsen in een deel vóór de ingang van het ouderdomspensioen (waaruit de risicodekking tot de ingang van het ouderdomspensioen wordt gefinancierd) en een deel ná de ingang van het ouderdomspensioen (dat direct bij invaren wordt toegevoegd aan het persoonlijk pensioenvermogen)?

Antwoord 24

De afgelopen maanden is er veelvuldig overleg geweest met de pensioensector over de vormgeving van de transitie van het nabestaandenpensioen. Het overgangsrecht voor nabestaandenpensioen is zodanig vormgegeven dat de pensioensector het kan uitvoeren, dat betekent dus ook dat pensioenfondsen de aanspraak op partnerpensioen kunnen splitsen in een deel dat het partnerpensioen voor pensioendatum betreft en een deel dat het partnerpensioen na pensioendatum betreft.

25. Wordt opgebouwd wezenpensioen na invaren geëerbiedigd?

Antwoord 25

Het overgangsrecht voorziet ook in de bescherming van het opgebouwde, nog niet ingegane, wezenpensioen. Dat betekent dat ook het wezenpensioen dat voor de transitie opgebouwd was, na transitie beschikbaar blijft als wezenpensioen.

Aanvullende vragen lid Omtzigt

220g overgangsrecht nabestaandenpensioen lid 3:

- Een persoon die voor het overgangstijdstip als partner aanspraakgerechtigde was voor partnerpensioen op opbouwbasis blijft aanspraakgerechtigde voor de tot het overgangstijdstip opgebouwde aanspraak op partnerpensioen, met inachtneming van artikel 57.

Dit artikel roept veel verwarring op in de pensioensector. In de nieuwe premiereregelingen zijn er persoonlijke pensioenvermogens en geen 'aanspraken' meer. Ook zijn de uitkeringen straks variabel en is het dus lastig om nog garanties te geven dat je nabestaandenpensioen gelijk blijft. Is er sprake van een vaste uitkering onder FTK (die dus in stand moet blijven) of van een flexibele uitkering? Of mag beiden?

Antwoord

De afgelopen maanden is er veelvuldig overleg geweest met de pensioensector over de vormgeving van de transitie van het nabestaandenpensioen. Het overgangsrecht voor nabestaandenpensioen is zodanig vormgegeven dat de pensioensector het kan uitvoeren. Alle tot de transitie opgebouwde aanspraken en rechten op partnerpensioen worden ingevaren, daarmee is er geen sprake meer van een vaste uitkering onder het huidige financieel toetsingskader, maar zijn de regels van het nieuwe pensioenstelsel van toepassing op de partnerpensioenaanspraak. Het overgangsrecht zorgt er voor dat in het nieuwe pensioenstelsel de gerechtigde voor het partnerpensioen ook na de transitie aanspraak behoudt op dat partnerpensioen wat relevant is in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer of bij een scheiding na de transitie.

61a Pensioenwet

- kosten vrijwillige voortzetting: de Wtp voorziet via artikel 61a PW in een vrijwillige voortzetting van de risicodekking voor het partnerpensioen tot drie jaar na uitdiensttreding. De kosten hiervan komen ten laste van het pensioenkapitaal voor het ouderdompensioen. Kiest een deelnemer voor die vrijwillige voortzetting, wordt het ouderdompensioen fors lager. Dit is al zo bij drie jaar vrijwillige voortzetting, laat staan bij een eventuele langere termijn van die vrijwillige voortzetting, zoals voorgesteld door sommige partijen.
- In het verlengde van het vorige punt: wie is verantwoordelijk en aansprakelijk voor het advies over het wel of niet voortzetten van de NP-risicodekking? Kan dit duidelijk en ondubbelzinnig vastgelegd worden in de Pw?
- Lid 3 geeft een waarborg voor informatie aan een deelnemer NADAT er een keuze gemaakt is. Hoe is in de wet vastgelegd dat de werknemer die van het in 61a bedoelde keuzerecht gebruik kan maken, daar ook daadwerkelijk van op de hoogte wordt gesteld?

Antwoord

Pensioenuitvoerders zullen de deelnemer in ieder geval bij einde dienstverband informeren over de mogelijkheid om de risicodekking vrijwillig voort te zetten. Dit volgt uit het bestaande artikel 39, eerste lid, sub c van de Pensioenwet en wordt in het Besluit toekomst pensioenen toegevoegd aan artikel 6 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling waarin een nadere regeling staat van informatie die bij beëindiging van de deelneming wordt verstrekt. De

regering schrijft niet voor hoe deze informatieverstrekking en de keuzebegeleiding er exact uit moet komen te zien. Wel omvat de norm keuzebegeleiding een adequate begeleiding van deelnemers en een ingerichte keuzeomgeving, zodat deelnemers een passende keuze kunnen maken. De regering acht het voorts belangrijk dat de informatie die verstrekt wordt, aansluit bij de kenmerken van de deelnemers. Daarnaast dient de te verstrekken informatie te voldoen aan de wettelijke eisen dat informatie correct, duidelijk en evenwichtig is als ook dat die informatie tijdig wordt verstrekt. Ook geldt dat de pensioenuitvoerder bevordert dat de informatie de deelnemer aanzet tot relevante actie.

Artikel 16 Pensioenwet

- Artikel 16 Pensioenwet: klopt het dat de verplicht voorgeschreven risicodekking voor het nabestaandenpensioen in de periode voor pensioendatum betekent dat als een deelnemer ontslag neemt om noodzakelijke mantelzorg te verlenen en hij vervolgens na de uitlooperperiode van 3 maanden komt te overlijden zonder dat hij heeft gekozen voor de vrijwillige voortzetting, de nabestaande in beginsel geen recht heeft op een nabestaandenpensioenuitkering en het volledige persoonlijk pensioenvermogen van de overledene aan het collectief vervalt?

Antwoord

Inherent aan een partnerpensioen op risicobasis is dat deze alleen tot uitkering komt, wanneer het risico zich voordoet terwijl er sprake is van een actief dienstverband. Om dit risico te verminderen, en de kans te verkleinen dat iemand ongewild onverzekerd is na het einde van het dienstverband, kent het wetsvoorstel enkele waarborgen. Dit betreft onder andere de standaard uitlooperperiode van drie maanden na afloop van het dienstverband. De risicodekking voor het nabestaandenpensioen wordt in deze drie maanden standaard voortgezet door de pensioenuitvoerder, ongeacht de reden van beëindiging van het dienstverband. Zoals eerder aangegeven wordt de deelnemer bij einde dienstverband geïnformeerd over de mogelijkheid van vrijwillige voortzetting. Wanneer hier niet voor gekozen wordt en de gewezen deelnemer komt na drie maanden te overlijden, betekent dit inderdaad dat er geen partnerpensioen tot uitkering komt. Zoals nu ook gebruikelijk is bij pensioenfondsen, vervalt het opgebouwde pensioenvermogen dat bedoeld was om op pensioendatum een ouderdompensioen (en eventueel partnerpensioen) aan te kopen daarmee aan het collectief.